

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. nr. 11.

Fylke: Nord og Romedal.

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Tustna.

Emne: Ymse aatastfor

Bygdelag: —

Oppskr. av: Christian Hovik

Gard: Fosheim.

(adresse): Gullstein

G.nr. Br.nr. 8.

- A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. *Men alle eiga spørna
hva gamle menn og kvinner*
- B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

I Røtter.

a) Her foregaar ikke sanking av røtter no, og ingen veit at her har foregaat ^{sanking} av plankerøtter til dyrefor bortset fra at dei under ploinga som i tidligere tider foregikk om vaaren, grov opp ugraserøtter for aa holde aakren rein.

Under pløyinga var da kvinner og eldre barn med for aa grave opp ugraserøttene i løva pløysfaan og samle dem i donger som saa bli kjørt bort til en bekk eller dam, der dess bli skyllet og ^{søkket} i fjøst til kummat. Anna sanking til for, er ukjent her.

B. Bregner.

Ingen slags bregner ^{eller bregnerøtter} har vært nytta til for her, det folk veit.

II Tang og tare.

1. Nei, ikke no, men brukes som nødsfor. Nei, verdenskrigen voldt ingen fornød her. Enten de småbrukere bruker tang om vaaren som nødsfor. I eldre tider var tang brukt som hjelpefor alle steds der ein hadde tanggjere eller fjete lov paa til annemanns tanggjere. <sup>Sluttet med hundre-
aarbruket.</sup>
2. Tang er brukbart fra høst til mai
3. En vanlig sigd brukes til tangstjøving.

4. Den fraktes him paa baat og beres opp i bøtter dersom, ein ikke har best for aa bjøre den opp til ildhuset (størhuset) et uthus med ildsted (grüve)
5. Nei, den kokes ikke men blir hatt i bøtter og saa slaar en ~~høit~~ vatn paa den, og da blir den grøn som det grøneste gras. Vatnet holdes av og no "semeus" den med litt formel paa, men dyr som er vant med tang, tar den ogsaa uten "tilsetning". Fiskeavfald brukes ikke iblandt her. Tang som ikke brukes skales, gjøres ikke kokes.

6. Ja.

B. Tare (Kütare)

innen bare brukes ikke

1. Taren. Kütarinder er tareart som vokser paa et par meters dypp, ikke stort dypere og heller ikke stort grundere. Den begynner aa vokse i februar stanser veksten i slutten av mai. I nest maaned falmer og forsvinner den. I gamle dager var den et meget viktig hjelpemiddel ^{2000. 1800. 1700. 1600. 1500. 1400. 1300. 1200. 1100. 1000. 900. 800. 700. 600. 500. 400. 300. 200. 100.} for ~~traak~~ (lungbaare) og strøm, helst ute i havskjærene. Naar vaaraema var over, riste folk utover til fiskewæren ^{eller bare} og for en rimelig godgjærelse fikk de larke baatene sine ^{med tare}
2. Taren vokser paa berg ^{og skiver} og med taresigden en vandig ^{og} aakersigd farsynet med et 2 m. langt skeft ^{spores} den løs fra bunden og flyker opp, ³
3. føres saa him paa baaten. Den kan brukes saa bare en slaar en bøtte kokket vatn paa den. Den blir da grøn som myplatt gras, og kua tar den med litt mel paa, men maa den blir vant til den, tar den den uten "paeligg", men
4. vanlig tørkes den paa berg og lagres i løa til nest vinter. Baade ku og sau eter den, men den maa haktes smaa til sauen, for den liker ikke dess mekerlange bladene.

1795

5. Taren reknis for aa være et utmerket ^{bedre enn tang} hjelpemiddel. Etter som ^{vedskäket} den opp er tarefangsten ^{gaa} taat ^{brukt}, saa maa er det bare ^{entale} smaa ^{skredder} som ^{brives} den

Emne nr. 11.

III. Annet for av planter.

Kjenner ikke andre planter som er mytiske til
sankesjar.

IV. Hitemökk.

1. Nei. Den brukes aldrig, ikke en gang i nødsaar.
Etter den etteröking jeg har gjort om dette maa
det vare i aarene mellem 1860 og 70 at det bli slukt
med dette ufyselige foud
2. Det var visst kua som fette denne maten som
da var blandet med höjfrö og agri^{og mel}, men ikke kokt.
3. Ingen her kjenner til at du har kokt den
med tilsetninger.

V. Sörpapor.

1. Nei. Det er ukjent at en kokte sörpapor, men
bli den kokt, var det visst i eldhuset/storhuset.
2. Ja. Ear staar vatn paa agner, hakketis og lett-
korn^{eller mel} og lar dette staa natten over og gir
ein det til kua eller hest i en almindelig tre-
bölle. I blant tilsettes sörpa mel av lett-korn
og best av hane eller bygg, bland-korn dyktes
ikke her. Gras og laur brukes ikke i sörpa.
3. Vatn med mjöl i kallas ikke sörpe men
mjöldrik og brukes mest etter födsel og til sykke dyr.
4. Ja. Rognetar brukes ikke til for her.
5. Drank er ukjent her.
6. Ölbrygging drives ikke her.
7. Nei.

VI. Fiskerfall.

1. Ja, Fiskerfall mytisk naar lülightet gives, men
störstefarten av folket her er jordbrukere
og driver fiske bare lülightetvis, men da fiske-
avfall holdes for naringeriket for, saa mytisk
det saa ofte som mulig, ikke bare under förenöd

4

Ingen gaardbruker setter paa flere dyr enn han
ser sig sikker paa at han har for nok for at give
sig venter over. I gamle dager var det en del aa
ha mange kuer og sauer, om de var sultefort
saa de ofte maatte ha hjelp for at reise sig, tok
en ingen lere av, og i slike hoer, maatte en
"holde kann for kunge", for var det naboens ^{som} komme
ut for dette i aar, saa kunde det hende meg
nærbaer. Men nu hoer sulteforing kaldigvis
fortiden til d. v. s. forrige aarhundre.

2. Firketet fikkanfald bli alltid kokt innveller var
ikke bruket, for de kinnholdt ofte angler o. l.
farlige ting, ja endog kniver, skruer og
mange andre firketter sluker de mest
uhrolige ting. — Det blir ^{for og mangt} loypt sjelden
virkelig kokt.

3. Nei.

4. Ja.

5. Ja

6. Nei, den kokes i ildhuset

7. Ikke her i bygda, men ute i fiskeresser er
det vist tilfellet. Det vanlige her 3maaltider
at de andre dyr, men bestene faar 4 maal.

1795